

JantART

Jantar, najstarejši dragoceni naravni material, ki že tisočletja vzbuja občudovanje človeštva predstavlja tudi vir navdiha za likovna dela, ki so jih umetniki, člani Društva likovnih umetnikov Dolenjske, Bele krajine in Posavja (DLUD) ustvarili za letošnjo, že tradicionalno, skupinsko razstavo.

Fotografije **Mateje Kavčič** na katerih je umetnica ujela v objektiv podobe iz gozda, nas popeljejo na sam začetek zgodbe o jantaru. Kraljestvo narave je na umetniških fotografijah obsijano z jutranjim soncem, nad živo oranžno podrastjo pa se v spokojni mogočnosti k višku vzdigujejo drevesa. Ti so odsev neskončnih pragozdov, v katerih so rastle starodavni iglavci. Smola, ki so jo ob otoplitvi več kot 40 milijonov let nazaj izločala drevesa, je skozi milijone let pod vplivom zunanjih sil okamenela v jantar, kot ga poznamo danes. Ognjena moč sonca, ki je botrovala uničenju mogočnih gozdov in hkrati nastanku jantara je ujeta v sliki z naslovom *Sonce I*, avtorice **Martine Koritnik Fajt**. Na slikovnem polju v modrini neba žari oranžni kvadrat, ki reprezentira sonce, ki sveti na množico razdrobljenih oblik v sorodnih toplih odtenkih, ki jih lahko asociativno povežemo s kosi jantara.

Na dnu Baltskega morja so bogata nahajališča jantara v zemeljskih plasteh. Kose jantara morsko valovanje naplavlja na obalo, kjer jih že tisočletja pobirajo ljudje. *Morska krajina z nevihto*, slikarsko delo **Simona Kajtne** pred gledalca postavi morsko širjavo, ki v sebi nosi skrito bogastvo. Nekoč so ljudje ob Baltiku po enem izmed mitov verjeli, da so kosi jantara sončni žarki, ki jih je ujelo morje ob sončnem zahodu. Hrepenenje morja po jantaru, najbolj poetično razlaga litovski mit o prepovedani ljubezenski zgodbi med morsko boginjo Jurate in ribičem Kastitisom. Še danes naj bi morje naplavljal tako koščke jantarne palače kot jantarne solze nesrečne boginje, ki objokuje izgubo svojega ljubimca.

Široka barvna paleta odtenkov, toplina in sijoča prosojnost jantara, ki razkriva nenavadne strukture v notranjosti, ter v večnost ujete drobne ostanke rastlinja in majhnih živali so lastnosti, ki vzbujajo občudovanje in čudenje še danes. V slikarskem delu **Martine Hegediš**, *Pesem o jantaru iz Baltiškega morja* je umetnica v abstraktni govorici ujela organske oblike toplih barvnih odtenkov, ki navidezno lebdi na zelenem in modrem ozadju - morju, kot v njem lebdi tudi jantar. **Jože Marinč** je ustvaril sliko *Zaljubljene rože* z drobnimi, skoraj pointilističnimi potezami, ki gradijo, v prepletu barvnih ritmov utripajočo kompozicijo abstraktnih, geometrijsko razumljenih vzorcev. **Janko Orač** nas s svojo energično barvno paletto miselno napelje na metamorfoze naravne barve jantarnih kosov. Ti so lahko povsem beli in ob stiku z zrakom ali visokimi temperaturami preko let postopoma temnije do rumene, oranžne in na koncu temno rdeče barve, ki se nahaja v središču kompozicije slike *Jantarna krajina*. Na miniaturnih pejzažih **Aloja Konca** so v barvnih potezah ujete vtisi prostora. Pokrajina, hiše in drevesa, kot jih vidi umetnik so ujete v času na intimnem formatu, podobno kot so se v jantar ujeli delci narave in manjši

organizmi. Notranja struktura jantara, ki se razkrije ob sončni svetlobi je navdihnila **Jožico Medle**, ki je ustvarila slikarska in grafična dela, med katerimi izstopa grafika *Žareči jantar*. Umetnica je upodobila množico zaobljenih oblik – majhnih koščkov jantara, ki lebdi v brezprostorju. S pastenjem barvnih odtisov je dosegla učinek žarjenja jantara, ki se sveti od znotraj navzven. Kiparsko delo **Boštjana Kavčiča** z naslovom *Element*, bi ob hitrem pogledu po barvi, velikosti in obliki lahko zamenjali za čudovit kos redkega črnega jantara. Pod gladko in organsko zaobljeno površino kipa se menjavajo svetlejši in temnejši odtenki kamnitih plasti, v katerih je, kot v jantaru, ujeta zgodovina.

Potovanje jantara od Baltika do Sredozemlja in naprej je bil povod za grafiko **Hama Čavrka** iz večletnega opusa *Carta Incognita*. Živorumene črte se na temnem ozadju grafike križajo in ustvarjajo trodimenzionalni prostor, nekakšen zemljevid, na katerem pa nimamo vzporednikov in poldnevnikov, temveč manjše valovite linije, ki se povezujejo skupaj v tvorbe ozvezdij, kot orientacijskih točk prazgodovinskih popotnikov, ki so tovorili jantar tudi preko slovenskega ozemlja. Iz obdobja železne dobe so bila na področju Novega mesta odkrita bogata arheološka najdišča, v katerih je bilo najdeno tudi večje število jantarnih izdelkov. Trije grafični listi iz grafične mape *Dnevnik Halštata* avtorice **Svetlane Jakimovske Rodič** prikazujejo originalne motive situlske umetnosti kot elemente likovne kompozicije, s katerimi avtorica pripoveduje zgodbe, bogate s simboliko in zgodovinskimi reminiscencami.

Kosi jantara so kot časovne kapsule ali okna v preteklost, ki odpirajo naš pogled v neko povsem drugo realnost. So okameneli spomini na trenutek v času, ki se je ohranil, podobno kot se nam povsem živo ohranijo določeni spomini iz naših življenj, pa čeprav je od njih minilo mnogo let ali desetletij. Z minevanjem človeških življenj, tonejo v pozabo tudi nekateri družbeno-zgodovinski dogodki, na kar v svoji grafiki z naslovom *Zapisi o mestu: prezrti 2*, opozarja **Nataša Mirtič**. Umetnica je v težko berljiv zapis na vrhu kompozicije skrila imena in dogodke iz zgodovine, ki so po njenem mnenju, pustili premajhen pečat in vpliv na razvoj Novega mesta oz. niso bili kot taki ustrezno ovrednoteni. Umetnik **Robert Lozar** je svoje delo iz konceptualne serije slika v sliki ironično naslovil z *Jantarna trenutno nimamo*. V ozadju se skriva ideja, da je vsaka dobra slika kot »jantar«, saj so se v njene barvne plasti ujele umetnikove izkušnje in občutja, četudi na njej ni, tako kot na pričujočem delu, prikazan noben kos jantara. Umetnik gledalcu, s platenjem izkušnje v različnih prostorskih planih, zastavlja retorično vprašanje, kaj je v našem življenju »jantar«?

Popotovanje z jantarem v preteklost nas je pripeljalo nazaj v sodobnost, v kateri so umetniki DLUD kot kosi jantara - vsak zase unikat, z lastnimi ustvarjalnimi poetikami, dragoceni in neponovljivi, a povezani v času, prostoru in skupni zavezanosti umetnosti.

Kristina Tina Simončič

JantART ARTJant

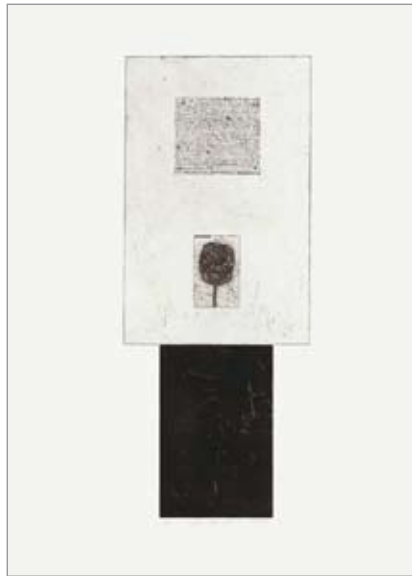
ES

Skupinska razstava članov DLUD

Galerija DLUD, Kulturni center Janeza Trdine, Novo mesto

3. 12. 2017 – 31. 1. 2018

Nataša Mirtič,
Zapisi o mestu: prezrti 2, 2015,
jedkanica / papir, 100 x 70 cm

Martina Hegediš,
Pesem o jantaru iz Baltiškega morja, 2017,
olje / platno, 100 x 143 cm

Alojz Konec, Skica okamenele zgodbe,
2017, olje / platno, 18 x 24 cm

Martina Koritnik Fajt, Sonce 1, 2017,
akril, akvarel / papir, 61 x 43 cm

Boštjan Kavčič, Element, 2017,
apnec Rodine, 36 x 18 x 14 cm

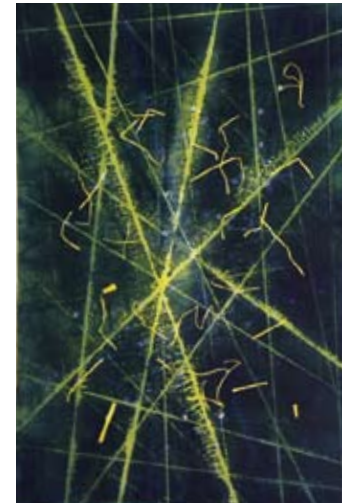
Jože Marinč,
Zaljubljene rože,
2017, akril / platno,
120 x 200 cm

Jožica Medle, Žareči jantar, 2017,
mešana tehnika / papir, 100 x 70 cm

Mateja Kavčič, Gozd, 2015,
fotografija - print, 30 x 40 cm

Hamo Čavrk, Primavera
(iz cikla Carta Incognita),
2016, akvatinta / papir,
110 x 80 cm

Robert Lozar, Jantarja trenutno nimamo, 2017,
mešana tehnika / platno, 40 x 60 cm

Simon Kajtna, Morska krajina z nevihto, 2017,
olje / platno, 50 x 240 cm

Svetlana Jakimovska Rodič, Halštatska kamasutra
(iz grafične mape Dnevnik Halštata), 2010,
barvna jedkanica, akvatinta / papir, 50 x 70 cm

Janko Orač, Jantarna krajina, 2017,
olje / platno, 50 x 70 cm